

עניני התורה

מבית מכון - 'מרגניתא דרבי מאיר'

להוצאת תורות רבוה"ק לבית דראהביטש - סטרעליסק - סטריא
• פרשת מצורע - שבת הגדול - הלולא קדישא דרביה"ק רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע
- יו"ט של פסח תשפ"ד • גליון קל"ב •

שרה הנוטה

ברכות ודו"ק), "עכ"ד, ולכאורה צריך להתבונן בדברי הקב"ה כלל מה שהזכיר כאן למשה ענין היותו עם ישראל בצרות אחרות.

ולפי הנ"ל יבואר כי כיוון הקב"ה לומר לו כי מחמת שהוא גואל אותם עתה קודם הזמן לכן אהיה עמם בצרות אחרות, כי היא הנותנת בהיות אשר הקב"ה הקדים זמן הגאולה עתה היה צריך להשלים מה שנגזר עליהם לפעם אחרת.

ובזה יובן הענין מה שאוכלים מרור בליל פסח, כי הנה באמת אם היינו בגלות מצרים ארבע מאות שנה כמו שנגסר על ישראל מתחילה אזי בוודאי לא היו צריכים לעשות בפסח זכר למרורים עוד, כי מה אכפת לך במה דהוה, הרי הכל לטובה, ומאי דהוה הוה, אולם כעת שנתחייבו עוד גלות אחרת, מחמת שנתקצר להם זמן הגלות במצרים על כן היו צריכים בהכרח לעשות זכר למרורים ולשיעבוד, כי עדיין גזירה זו עומדת עליהם להשלים הארבע מאות שנה שנגזרו עליהם בברית בין הבתרים.

ובזה יבואר דברי ר' אבין במדרש שאמר "השביעני במרורים בליל הפסח הרוני לענה בתשעה באב", היינו הטעם מה שהשביעני במרורים בליל פסח, מה שיש לנו עדיין לזכור את המרור של הגלות הוא מחמת כי עדיין לא נשלמה גזירת ברית בין הבתרים, ועל כן אנו צריכים לאכול מרור בליל פסח, וזה הגורם אשר 'הרוני לענה' בתשעה באב, שזה גרם צרות ישראל אחר כך בדורות המאוחרים כדי להשלים הגזירה.

{ספה"ק "אהבת ציון"}
}

הוא לצד שאין המושג אלא בהשתדלות המשיג ולצד שישראל לא נכנסו בני שערי טומאה לברר אותו לא השיגו בחינת הקודש שכנגדו, והובטחנו כי לעתיד לבוא ישפיע בנו אל עליון תורת חיים שבשער החמשים, והשגתו הוא באמצעות הגליות ובפרט גלות האחרון אנו משיגים הדבר, וטעם שנסתכנו ישראל במצרים בכירור שער הנ', לצד שלא היו בני תורה, מה שאין כן דורות האחרונים באמצעות תורתם ישיגו ליכנס לשער הנ' ולהוציא בולעו מפיו, ואז ספו תמו בחינת הטומאה. ומעתה כל שהיה ה' מוציא ישראל קודם זמן כל שהוא היו ממעטים בכירור, והיו מתמעטים במושג, ולזה הוציאם בנקודה האחרונה של מ"ט וקודם שיכנסו לשער הנ', והוא אומרם ז"ל וגאלם מיד. (פסחים פ"י מ"ה לגי' הרמב"ם), "עכ"ל.

והנה משום כך הוצריך הקדוש ברוך הוא למהר הקץ ולהשלים אחר כך בגלות אחרים, וזה לדעתי מה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה רבינו ע"ה { שמות ג' י"ד } "ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם", וברש"י, "אהיה עמם בצרה זאת אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכיות (ברכות ט) אמר לפניו רבש"ע מה אני מזכיר להם צרה אחרת דיים בצרה זו אמר לו יפה אמרת כה תאמר וגו' (ש"ר) (לא שהשכיל חלילה משה ביותר אלא שלא הבין דברי השי"ת כי לא מחשבתו מחשבת השי"ת שמאז כך היתה דעתו באומר ית' אהיה אשר אהיה למשה לברו הגיד ולא שיגיד לישראל וזהו יפה אמרת שגם דעתי מתחילה כך היתה שלא תגיד לבני ישראל כדברים האלה אלא כה תאמר לבני ישראל אהיה פעם אחת וכן משמע במס'

עומק ענין אכילת מרור בליל הסדר, כי לא נשלמה עדיין גזירת הגלות שנאמרה לאאע"ה בברית בין הבתרים

רביה"ק מרן רבי נפתלי הירץ מסטרעליסק זי"ע

מרור זה שאנו אוכלים על שום מה { הגדה של פסח }.

הנה צריך להתבונן מה שאנו אוכלים בליל הסדר 'מרור' זכר לשיעבוד שנשתעבדו אבותינו במצרים, דהא לכאורה כיון שכבר נגאלו אבותינו ממצרים אין לנו לעשות זכר לשיעבוד אלא זכר לגאולה.

ויבואר בהקדים מה דאיתא במדרש { איכ"ר פתיחה י"ח } "רבי אבין פתח: "השביעני במרורים", בלילי הפסח של יום טוב הראשון, "הרוני לענה", בתשעה באב. ממה שהשביעני בלילי יום טוב הראשון של פסח, הרוני בלילי תשעה באב לענה, הוי בלילי יו"ט הראשון של פסח הוא לילי תשעה באב, ועל זה היה מקונן ירמיה איכה יסבה ברד".

ועמדו על זה כל המפרשים מה שייכות יש בין ליל פסח לתשעה באב, והנראה לי כי הנה השיעבוד מצרים ה' צריך להיות ארבע מאות שנה, רק שלא יכלו להתמהמה שלא יכנסו ח"ו לשער הנ' כידוע, וכדאיתא באוה"ח הק' { שמות ג' ח' } וז"ל: "הנה למה שקדם לנו כי עיקר הגלות הוא לברר הניצוצות שנטמעו בני שערי טומאה, וכמו שצינתי דבר זה כמה פעמים בזה ינוח דעת בב' השאלות, כי אם היה מוציאם קודם זה היו מפסידים בירור החלק ההוא, ותדע שעם ה' השיגו בבחינת כללותם הכלול במשה שנתיחס בשם עמו השגת מ"ט שערי בינה, וטעם שלא השיג שער החמישים

לו"ז כקש"ת רבינו רבי ישראל בן

כקש"ת רבינו רבי מאיר מזראהביטש זצוק"ל

סוד חמישיים

כהמשך למאמר של רביה"ק מרן בעל ה'אהבת ציון' מסטרעליסק זיע"א שהובא לעיל
בו הינו מביאר כי עם ישראל עמד כפסע מליפול אל שער החמישיים דטומאה,
נביא כאן מאמר בענין "שער החמישיים דטומאה" האם יש מ"ט שערים או נ' שערים לטומאה?

דעת ה'לשם' כי אין נ' שערי טומאה

הנה מצינו מה שכתב המקובל הצדיק רבי שלמה עליאשאו וצ"ל בספרו 'לשם שבו ואחלמה' { חלק הדעה ח"ב דרוש ה' ענף ב' סימן ה', דף קכ"ב ע"ב } אודות שער הטומאה, כי לעומת נ' שערים דקדושה הרי שבטומאה אין כי אם מ"ט שערים בלבד, וז"ל: "והנה זהו עומק הכוונה מה שאמר הכתוב כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתממהה כו'. והרי קשה לכאורה מאד וכי הרי יראו ממצרים אז להתעכב שם עוד איזה שעות עד שיכינו להם צידה לדרך ומה שכתבו המפרשים בזה שהיה החיפזון משום שלא יכנסו בשער החמישים דנ' שער טומאה. הנה לענ"ד אי אפשר לומר כן כי הרי אדרבה הוא שנתבטל אז כל כחות הטומאה מכל וכל ע"י הגילוי שכינה וכמ"ש ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. והרי עשה שפטים באלהיהם והרג את בכוריהם וא"כ איה היה מקום אז לשליטת הטומאה ח"ו. ולא שייך הדברים להאמר אלא רק על סוף שיעבודן ותחילת גאולתן כי באם שלא היה מתחיל הגאולה כלל והיו עוד עבדים למצרים אז לא היה להם תקנה ח"ו כי נכנסו במ"ט מדרגות הטומאה וכנ"ל מדברי הזוהר חדש ריש פ' יתרו אבל מאחר שהתחיל הגאולה שהוא מהתחלת המכות שהיו י"ב חדשים (הגהה. ע' שמו"ר פ' ה' סי' י"ב וברש"ש שם אות י"ד ע"ש וכן הוא בדברי הגר"א בסדר עולם פ"ג וע' עוד ברמב"ן ס"ס שמות וביפ"ת שמו"ר ס"פ ט') כמ"ש עדיות ספ"ב. משפט המצריים י"ב חדש. וכן בסדר עולם פ"ג. הנה מאז הרי היה מתחיל ירידת הס"א משליטתה וירדה מאז ולהלאה בירידה אחר ירידה ובפרט אחר שפסקה השיעבוד שהוא מראש השנה כמ"ש בראה"ש י"א רע"א. ומה גם בחודש ניסן ובליל א' של פסח שהיתה כל הס"א כפופה וכבושה עד שהיה עומד להתבטל לגמרי וא"כ איה מקום אז לשליטת שער הנ' ח"ו, גם בעיקר הדברים בענין שער הנ' דשערי טומאה. הנה הגם שהזכיר אותה ג"כ הרמ"ק ז"ל בספר הפרדס שער השערים פ"א, אמנם הגר"א ז"ל במשלי ט"ז ד'. בפסוק כל פעל ה' למענהו. אמר שם כי להס"א אינו רק מ"ט שער טומאה ושער הנ' אין לו. וכאשר נתמלא כל המ"ט שלו אז יתבער הוא מן העולם כו' ע"ש. וזהו אשר אמרנו כי אם היו עוד עבדים לפרעה לא היה להם תקנה ח"ו והיו נאבדים כי הרי נכנסו בשער מ"ט ועמדו שם. כנ"ל מזו"ח ריש פ' יתרו. ואם היו נתמלאו כל אותו השער. היו נאבדים ח"ו. והרי עכ"פ הוא כי אין להס"א שער הנ' כלל וגם להמ"ט במילואו אי אפשר לו ג"כ להתקיים כלל, והנה הגם שאיני כדאי להכריע בזה אך האמת ניתן לכתוב כי נראה

הבורא יתברך, שלא נמסר לנברא, ואל תסתכל באמרם 'נבראו בעולם', כי על הרוב ידבר, והשער האחד לא נברא. והמספר הזה רמוז בתורה בספירת העומר ובספירות היובל, כאשר אגיד בו סוד בהגיעי שם ברצון הקב"ה".

נמצא כי שער הנ' אינו אלא השגת אלוקות וידיעתו ית', ועל כן אינו נמצא בזה העולם כלל, ולפי"ז לא שייך לומר כנגדו שער הנ' בטומאה.

אך יש לדחות זה כי כשם שיש שער הנ' שאינו נמצא בזה העולם רק הוא השגת ידיעת האלוקות כמו"כ זה לעומת זה יש שער הנ' של הטומאה שהוא רח"ל הכחשת האלוקות.

דעת הזוה"ק על מ"ט שערים דטומאה

והנה בזוהר הק' { זוהר חדש ריש פ' יתרו כתב בזה"ל: אָמַר לִיָּהּ תָּא חַוִּי בְּרִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲתֵי עִם אַבְרָהָם, אֱלֹא דִי־פִיק יַת יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, וְלֹא מִתְחַת שְׁעֵבוּדָא דְּדִחְלָא אֲחֵרָא. דִּי־דָא יִשְׂרָאֵל כִּד הָוּוּ בְּמִצְרַיִם, אֲסִתְּאָבוּ וְאֲתִטְּנִפוּ גְּרַמְיָהוֹן בְּכָל זִינֵי מְסָאָבוּ, עַד דִּי־הָוּוּ שְׂרָאן תְּחַת אַרְבְּעִים וְתִשְׁעֵי חִילֵי דְּמִסְאָבוּתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק יַתְהוֹן מִתְחַת פּוֹלְחָן כָּל שְׂאָר חִילֵינֵי, וְזֵה מְבוּאָר בְּדַבְּרֵי בְּבִירוֹר כִּי יִשְׂרָאֵל עֵמְדוּ בַתּוֹךְ מִ"ט שְׁעָרֵי טוּמְאָה, אֲךָ לֹא הִזְכִּיר כֻלָּל עֵנִין הַשְּׁעָרֵי הַנִּי, וְהִיָּה נִרְאָה לְכַאוּרָה כְּדַבְּרֵי הַלְשָׁם, שְׁסוּבָר דְּאִין שְׁעָרֵי נ' לְטוּמְאָה.

אמנם המעיין בהמשך דברי הזוה"ק שם יראה שכתב כך "ועוד, דְּאֵעִיל יַתְהוֹן בְּמִ"ט תְּרַעֵי דְּסוּקְלָתְנֵוּ לְקַבְּלֵיהוֹן. מַה דְּלֹא אֲתֵי עִם אַבְרָהָם, אֱלֹא לְאֶפְקוּתְהוֹן מִמִּצְרַיִם, וְהוּא עָבִיד טִיבוּתִיָּה וְחִסְדִּיָּה עֲמֵהוֹן", וכאן מדבר על שער הקדושה וגם לא הזכיר כי אם מ"ט שערים בלבד, והרי גם לדעת ה'לשם' בקדושה יש נ' שערים, א"כ אין ראייה בזה כלל, כי מבוואר דהזוה"ק אינו מדבר כאן כלל מהשער הנ', לא בצד הקדושה ולא בצד הטומאה, כי הוא נפרד מכל מ"ט שערים שלפניו.

דעת המקובלים כי יש נ' שערי טומאה

והנה באמת במקובלים האחרונים מצינו שהזכירו את שער הנ' דטומאה, וכעין מה שזכר באוה"ח הק' שהביא רביה"ק זי"ע, וכן הוא בספר "חסד לאברהם" להמקובל הצדיק רבי אברהם אזולאי זצ"ל כתב { מעין שני נהר נ"ו } וז"ל: "דע שמסורת קבלה בידינו משארז"ל שנבראו נ' היכלות של טהרה בעולם היצירה בהיכל אהבה העומדים שם מחנה מיכאל הנקראים אופנים וכנגדם נבראו נ' היכלות הטומאה בעולם היכלי התמורות הנקראים

עיקר כהגר"א שאין בס"א שער החמישיים כלל, והגם כי זה לעומת זה עשה אלקים. אך הוא רק עד מ"ט לבד והם המ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא. וכמ"ש במדרש תהלים מזמור י"ב סי' ד' ובכ"מ. אבל שער הנ' הנה הוא בבחי' א"ס וכמ"ש בתיקונים תיקון כ"ב סמוך לסופו ע"ש ואין בס"א בחי' נגדו כלל ח"ו וכמ"ש הרב בשער הקליפות פ"ג וכנודע, ונחזור להענין כי גם לדעת המפרשים שישנו שער הנ' בהס"א ג"כ הנה אי אפשר לומר שזהו הכוונה במ"ש ולא יכלו להתממהה שהוא כדי שלא יכנסו לשער הנ' ח"ו. כי אז בליל א' של פסח לא היה מקום עוד לשליטת הטומאה כלל וכלל וכנ"ל. אלא הכונה הוא להיפך כי משום שהופיע אז הקב"ה אור קדושתו על ישראל וכמ"ש בעל הגדה שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. ולכן אלו היו נתעכבו עוד רגע אחד במצרים. היה מתבטל כל הס"א כולה מכל וכל והרי היה נתבטל הבחירה שהוא הסיבה המכוונת הנ"ל. כי מצרים היה אז הראש לכל הקליפה כולה וכשנתבטלה היא היה מתבטל כל הס"א מכל וכל והיה ביטול היצירה לגמרי ולא היה מקום לבחירה כלל ולכן לא יכלו להתממהה. והוא מה שכתב ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים ולכן הוכרחו לצאת משם בחיפזון כדי ליתן עדיין איזה קיום להרע וכדי שיהא מקום לבחירה ולהסיבה המכוונת הנזכר".

הרי מבוואר מדבריו כי לדעת הגר"א ז"ל אין נ' שער טומאה כי אם מ"ט שערים בלבד.

קצת ראייה לדברינו מהרמב"ן

ואמנם היה אפשר להביא קצת ראייה לדברי ה'לשם' מדברי הרמב"ן בהקדמתו לתורה שכתב וז"ל: "יאמרו, כי בבריאת העולם חמשים שערים של בינה, כאלו נאמר שיהיה בבריאת המחצב שער בינה אחד בכחו ותולדותיו, ובבריאת צמח האדמה שער בינה אחד, ובבריאת האילנות שער אחד, ובבריאת החיות שער אחד, ובבריאת העופות שער אחד, וכן בבריאת השרצים ובבריאת הדגים. ויעלה אחר זה לבריאת בעלי נפש המדברת, שיתבונן סוד הנפש וידע מהותה וכוחה בהיכלה יגיע למה שאמר, גנב אדם - יודע ומכיר בו, נואף אדם - יודע ומכיר בו, נחשד על הנדה - יודע ומכיר בו. גדולה מכולן - שמכיר בכל בעלי כשפים. ומשם יעלה לגלגלים ולשמים וצבאיהם, כי בכל אחד מהם שער חכמה אחד שלא כחכמתו של חברו, ומספרם ומקובל להם על הקבלה שהם חמישים חוץ מאחד. ואפשר שיהיה השער הזה בידיעת

סוד חמישי

כך: "וטעם שנסתכנו ישראל במצרים בביורו שער הנ', לצד שלא היו בני תורה, מה שאין כן דורות האחרונים באמצעות תורתם ישיגו ליכנס לשער הנ' ולהוציא בולעו מפיו, ואז ספו תמו בחינת הטומאה", עכ"ד, הרי מבורר מדבריו ענין גדול, כי עם ישראל לא יכל להיכנס אל שער הנ' של הטומא ה כי אם היו נכנסים שם לא היו יכולים לצאת הימנו כי לא היה תורה בידם, משא"כ אחר קבלת התורה שקיבלו ישראל במעמד הר סיני שוב אפילו יכנסו אל תוך השער החמישים יכולים לצאת משם.

והנה אמרו רבותינו ז"ל {שבת קמ"ו ע"א ב'} "מפני מה עובדי כוכבים מזוהמין שלא עמדו על הר סיני שבשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבי' שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן", וזוהמא זו לא ביארו לנו חז"ל מה היא, והנראה כי היא הישער החמישים של הטומאה, כי היא הזוהמה הגדולה ביותר.

ואמרו שם שהטיל בה הנחש זוהמא, היינו שמורה הדבר על נפילה לתוך הנ' שערי טומאה ונדבקות בו הטומאה עד שאי אפשר לו לצאת הימנה, אך כשעמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתן, היינו שכבר יכולים לצאת גם משער הנ', וממילא בטל הכח של שער החמישים, שאין לו שוב חשיבות כלל, וזה ארע במעמד הר סיני, ועל זה כיוון האוה"ח הק'.

ולפי"ז יבואר מה שכיוון הגר"א לומר בביאורו על משלי שאין לטומאה שער הנ' כמו לקדושה, היינו כי מאז מעמד הר סיני שוב אין חשיבות וכח לשער הנ' של הטומאה, כי 'פסקה זוהמתן', אך בוודאי מיסודו נברא גם כן שער הנ' לטומאה.

ואולי זה הסוד של ספירת העומר, מה שנאמר {ויקרא כ"ג ט"ו ט"ז} "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה להויה", והנה על אף שנאמר תספרו חמשים יום אנו סופרים ארבעים ותשע יום, וא"כ צל"ד ממ"נ אם צריך לספור מ"ט בלבד למה נאמר חמשים, ואם צריך לספור חמשים למה אנו סופרים רק מ"ט יום בלבד.

אך לפי הנ"ל מבואר היטב, כי באמת התורה אמרה לספור "חמשים יום" היינו לבטל את כל החמישים שערי טומאה, כי בכל יום של הספירה מבטלים כח של שער אחד מן הטומאה, וכן הלאה עד ליום החמישים, אלא שביום החמישים אי"צ לספור בפועל כי כבר בטל כוחו של שער החמישים במעמד הר סיני, ש'פסקה זוהמתן' לכן כשאנו באים ליום החמישים אין אנו סופרים בפועל כי התבטלותו הוא ממילא, מצד ש'ישראל עמדו על הר סיני'.

מגביה את המן עד שער החמשים כאשר עשה אותו ע"ז ואין אדם מגיע לשם בעולם הזה וכאשר הגדיל אותו עד שם משם מתחייב לו התליה וההעדר שלא יהיה נמצא כי אין לאדם מציאות עם שער החמשים וזה שאמר שהגדילו עד יעשה עץ גבוה חמשים אמה והבן הדברים האלו מאוד כי הם עמוקים"

הוכחה מהאר"י ז"ל שיש נ' שערי טומאה

אלא שתמוה מאד על הלשם מה שאמר שלא נמצא זה באר"י ז"ל, כי להדיא הוא בסידור האר"י {סדר פסח} וז"ל "מצה ו שאנו אוכלים על שום מה על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמין עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם שנאמר ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם, הנה נ' שערים דמסאבותא במצרים, ואם היה ישראל מתעכבות עוד במצרים רגע אחד לא היו יכולים לצאת לעולם כי היו נשקעים בשער הנ' דס"א, וזהו שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמין."

תמימה בדת הגר"א לגבי נ' שערי טומאה

והנה מה שהביא הלשם מדברי הגר"א דאין נ' שערי טומאה, לכאורה יש לתמוה כי הרי זה סותר את דברי עצמו, שהרי הגר"א על מגילת אסתר {ג' ט' ד"ה ועשרת אלפים ככר כסף וכו' ע"ד הרמז} דכתב וז"ל "עמ"ש תוס' {ט"ז ע"א} ד"ה ודחו עשרת וכו' כמ"ש וחמושים עלו וכו', ואמרו חז"ל אחד מחמשים והשאר מתו בשלשה ימי אפילה, כי נשקעו במ"ט שערי טומאה, ואילו ח"ו לא הוציא וכו' ולפיכך נפלו ונשקעו בידו, ורצ' שגם חלק החמישים יהיה ג"כ ח"ו בידם, ויהיה חמשים פעמים ת"ר אלף ועולה ליו"ד אלפים ככר כסף" עכ"ל, ומדבריו מבואר להדיא דבוודאי סבירא ליה דיש בטומאה ג"כ חמשים שערים.

והנה אכן מצינו להגר"א במשלי {ט"ז ד'} שכתב כי אין לטומאה נ' שערי טומאה, וז"ל שם: "ואמר כל פעל וג' וגם רשע וגו', כי נ' שערי בינה נבראו בעולם ושער הנ' לא נתגלה עד ביאת הגואל, שהוא סוד עלמא דחירות, והיינו כי להס"א אינו רק מ"ט שערי טומאה, שער הנ' אין לו, וכאשר נתמלא כל המ"ט שלו אז יתבער הוא מן העולם, כי יבער כאשר יבער הגלל עד תומו, ולכן יתגלה שער הנ' ויתבער הוא מן העולם, וזהו כל פעל גו' הוא לשערי בינה, וגם רשע וגו' הוא מ"ט שערי טומאה ליום רעה כי בפרוח רשעים וגו' להשמדם וגו'", עכ"ל.

ביאור חדש בענין נ' שערי טומאה

ובאמת הנראה כי יתבאר דברי הגר"א ז"ל בהקדים האוה"ח הק' הנ"ל שאמר בתוך דבריו

עולמו של סמא"ל שהוא מולך עליהם ואל יקשה בעיני המעיין אומרי עולמו של סמא"ל כי מגדולת העבד גדולת האדון נודעת לכל יודעי דעת כמו שכתב הרשב"י ע"ה כי סמא"ל עבדא דמטטר וכן מטטרון עצמו הוא עבדא דקב"ה וכו', ודע שיש מסורת קבלה ביד רז"ל שישאל נחלכלכו כל כך בשיקוצי מצרים עד שבערב פסח נכנסו בהיכל מ"ט שאם ח"ו היו מתעכבים יותר היו נכנסין בהיכל נ' ושוב לא היה להם תקנה עולמית וזהו סוד ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו משם עדיין אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים ולכן נכתב נ' פעמים יציאת מצרים בתורה מספר כתיבת יד", עכ"ל.

גם מדברי המהר"ל מבואר שיש נ' שערי טומאה זה לעומת זה כנגד החמישים שערי קדושה, שכתב בביאורו "אור חדש" על מגילת אסתר, וז"ל "אמנם יש לך לדעת בענין זה כי דבר עמוק הוא זה כי המן היה חשב כי מעלתו כ"כ גדולה עד שעשה עצמו ע"ז וידוע כי אף מרע"ה נאמר עליו (ראש השנה כא, ב) מ"ט שערי בינה נבראים בעולם וכולם נמסרו למשה שנאמר (תהלים ת, ו) ותחסריהו מעט מן האלקים כי שער חמישים לא נמסר לאדם כי העולם הזה נברא בו' ימים וכאשר אתה משלים שבעה דהיינו לעשות מרובע אחד שהוא שבעה הוא מ"ט ושער הנו"ן עצמו לא שייך לעה"ז והמן שעשה עצמו ע"ז אמר כי יש בו ענין אלקי ולכן יש לו שייכות לשער החמישים ולפיכך אמר יעשו עץ גבוה חמישים להודיע כי מיתתו של מי שעשה כנגדו הוא בא משער הנו"ן שמגיע שם המן וכך אמרו לו יועציו כי כאשר יהיה העץ גבוה חמישים אז תוכל להיות גובר עליו כי גדולה שלך הוא משער חמשים כי יש בכך אלקית אשר שייך לו החמישים ומפני כי עשה עצמו שהוא שייך למספר חמשים ומי שעשה כנגדו בא לו המיתה משער החמשים ולכן אמרו יעשו עץ גבוה חמשים ומפני כי היה לעלות עד המדרגה החמשים מה שלא שייך לאדם לכך דבר זה היה מיתתו כי אין מגיע לשם האדם ובשער הזה ההעדר אל האדם כי אין לו מציאות שם בשער החמישים ולכן כאשר המן היה מגביה עצמו ועשה עצמו אלקית לומר שהגיע לשם דבר זה היה העדר שלו ומיתתו ולפיכך נתלה על עץ גבוה חמשים. ובמדרש (ילקוט שמעוני אסתר סי' תתרג) אחר הדברים האלה גדל המלך את המן אמר ר' עקיבא עד היכן גדלו עד עץ של חמישים אמה שנאמר ויעשו עץ גבוה חמישים אמה מעל כל עד דתחמניה תלוי על חמשים אמה כף עשרין ל' תלתין הרי חמשים, ופי' זה כי גדלו המלך מעל כל השרים שעשה אותו אלקות וזהו דכתיב (אסתר ג, א) מעל כל השרים ודבר זה היה בעצמו גורם לו המיתה והתליה על עץ חמשים אמה וזה שאמר עד היכן גדלו עד שיעשו עץ גבוה חמשים אמה כלומר כי אחשוורוש היה

עשה לך שרף

כזית מרור

מאמר הלכתי מקיף בענין מנהגו של רביה"ק מרן השרף רבי אורי מסטרעליסק זי"ע לאכול פחות מכזית מרור בליל הסדר, לברר חיוב אכילת מרור אם הוא בכזית או לא

"שמעתי מאדמו"ר הרב הצדיק הקדוש [רבי הנוך העניך] מאלעפסק זצוק"ל

שהרב הצדיק הקדוש מסטרעליסק זללה"ה אכל גם כן דבר מועט מהמרור", [ספה"ק "אמרי קדוש" עניני פסח]

יסוד חיוב כזית באכילת מרור

בכל ההגדות נכתב בסדר 'מרור' שנוטלים כזית מרור ומברכים עליו 'על אכילת מרור', ומשמע כי מילתא דפשיטא הוא שצריך ליטול כזית מרור, וצ"ד מקור הדברים.

הנה איתא במשנה {פסחים ל"ט ע"א} "ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמא ובחרחבינא ובעולשין ובמרור ויצאין בהן בין לחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוצאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו".

וכתב השו"ע {או"ח סי' תע"ג סעי' ה'} "אלו ירקות שיוצא בהם ידי חובתו חזרת עולשין תמא חרחבינא {פירוש מיני עשבים מרים} מרור ויוצאים בעלין שלהן ובקלחן אבל לא בשורש אלא שבעלין אין יוצאים אלא אם כן הם לחים

ובקלחים יוצאים בין לחים בין יבשים אבל לא כבושים ולא שלוקים ולא מבושלים וכולם מצטרפים לכזית שהוא השיעור שלהם ועיקר המצוה בחזרת" וכו', עכ"ל.

ולקמיה {סי' תע"ה סעי' א'} "ואחר כך יקח כזית מרור וישקענו כולו בחרוסת ולא ישנה בתוכו שלא יתבטל טעם מרירתו ומטעם זה צריך לנער החרוסת מעליו ויברך על אכילת מרור ויאכלנו בלא הסיבה".

והוסיף עליו המשנה ברורה {ס"ק י"ב} "ואפילו אכל קלח שלם עם העלין כברייתא לא יצא כל שאין בו כזית".

ובשער הציון האריך בזה {שם ס"ק י"ב} "ואפילו למאן דאמר לעיל סימן ר"י סעיף א' דדבר חשוב כברייתא מברכין ברכה אחרונה אפילו בדליכא כזית, הכא ליכא בריה אפילו אכלה עם השרשים, שהרי אין יוצאין בשרשים {וכדלעיל סימן תע"ג סעיף

ה'}, ואם כן אתי שרשים דרשות ומבטלים מרור דמצוה [מחצית השקל] ועיין בחידושי ר' עקיבא איגר שפקפק בטעם זה. ולי נראה פשוט, דצווי התורה הוא לאכול מרור זכר לומר את חייהם, ובפחות מכזית לא חשבה התורה לזכר, ואם כן מאי מהני שהוא בריה והוא חשוב הלא על כל פנים בכל שהוא ליכא זכר, והתם שאני דמשום חשיבות הבריה חשוב להודות להשם".

היינו כי לגבי ברכה נפסק שאם לוקח אדם תמר או ענב או כל מאכל קטן פחות מכזית אך הוא שלם כברייתו מברך עליו ברכה אחרונה אף שאין בו שיעור, וא"כ לכאורה גם לגבי לצאת יד"ח של אכילת מרור הו"א לומר שאם לוקח עלה חסה או חזרת שלימה כברייתא והיא קטנה מכזית יוצא יד"ח, על זה חילק המשנ"ב שכאן הוא מצד 'זכר' לומר את חייהם ופחות מכזית אין זכר.

המשך בעמ' הבא

שרפי קודש

הגה"ק רבי ישעיה הלוי הורביץ זצוק"ל – י"א ניסן ה'ש"צ

לידתו – נולד בעיר פראג שבצ'כיה בשנת ה'שי"ח.

הוריו – אביו הגאון רבי אברהם הלוי הורביץ זצ"ל דיין וממנהיגי פראג בעל ה"עמק הברכה".

זוגתו – בזיווג נשא את מרת חיה ע"ה בת הר"ר אברהם ז"ל מוינה, ובזיווג שני נשא את מרת חוה ע"ה בת רבי אליעזר הורביץ ז"ל.

רבנותו – מנעוריו נסע ללובלין שם קנה תורת ואצל הגאון רבי שלמה לייבוש זצ"ל הנקרא 'מהרש"ל השני', וכן אצל הגאון מהר"ם מלובלין זצ"ל, בישיבה זו לימד גם כן אביו זצ"ל תקופת זמן.

פעילותו – עוד מצעירותו נתקבל לכהן כאב"ד ורב בקהילות גדולות וחשובות בתחילה בפוזנן ואחר כך במץ ומשם עבר לפרנקפקט דמיין, לאחר גירוש יהודי פרנקפורט בשנת ה'שע"ד שב לעיר מולדתו פראג שם שימש בכהונה רבה, לאחר פטירת זוגתו מרת חיה ע"ה עלה לארץ הקודש בשנת ה'ש"פ לאור אמונתו היוקדת בביאת המשיח ורצונו לבסס את הישוב היהודי בארץ ישראל, שם נשא את זוגתו השנייה, בתחילה קבע משכנו בתוככי עיה"ק ירושלים, ולאחר זמן כאשר נשתלטה על העיר חמולת מוחמד אבן פרוח' שר"י והכניסו לבית התפיסה את השל"ה הק' יחד עם עוד חמש עשרה מרבני העיר, וכאשר הצליח להשתחרר ברח ועבר לארץ הגליל שם קבע משכנו בעיר צפת למשך חמש שנים, משם עבר לעיר טבריה שם דר שלש שנים עד לפטירתו, נודע בחומרותיו המופלגות, ובפרט בהיותו מגדולי דורו הן בנגלה והן בנסתר, ובקדושתו העצומה. **תורתו** – ספרו הק' "שני לוחות הברית" אשר על שמם נקרא בכינוי השל"ה הק', אשר יצא לאור על ידי בנו רבי שפתי שעפטיל זצ"ל, כמו"כ חיבר חיבורים נוספים הלא המה "שמות גיטין" "מצות תפילין", ו"בגדי ישע", ביאור על הגדה של פסח, הגהות על רש"י, הגהות על הטור, הגהות על הזוה"ק, והגהות על המרדכי, ועוד, כמו"כ יצא לאור סידורו הנקרא 'סידור השל"ה'.

זרעו – בנו הגאון הצדיק רבי שבתאי שעפטיל זצ"ל בעל ה"ווי העמודים", בנו רבי יעקב הלוי איש קראקא זצ"ל, בנו רבי ישראל זצ"ל, בנו רבי אליעזר זצ"ל, בנו רבי יואל זצ"ל, בנו רבי אברהם זצ"ל, בנו רבי שלמה זצ"ל, ובנו רבי יהודה זצ"ל, בתו מרת נחמה ע"ה ז' רבי חיים הלוי מנדלין זצ"ל.

הסתלקותו – המקובל לקבוע את יום הסתלקותו ביום י"א ניסן ה'ש"צ, על אף כי אין מקור מוסמך לזה כלל, ואדרבה יש חוקרים רבים החולקים בתוקף על קביעה זו, יש המקדימים תאריך פטירתו לטבת של אותה שנה, ויש החולקים וטוענים כי גם לחודש זה אין מקור וטעות הוא, ויש הטוענים כי נסתלק בשנת ה'שפ"ו, ונטמן בטבריה סמוך ונראה לציון הרמב"ם ז"ל וכן על ידי גדולי התנאים והאמוראים רבי יוחנן בן זכאי ועוד.

"ואני הגבר, מיום היותי לאיש, נצטערתי על דבר זה, מה שאוכלים בשר מכל אשר יביאו מישובי העיר ואגפיה, אף כי נתמנה שם שוחט שקבלוהו בני הישוב ההיא, מכל מקום לפעמים מקבלין לשוחט מכל אשר בחרו, אף שאינו מופלג בחסידות, ובאומנות יתירה. ואף בעיר גדולה שהיא עיר ואם בישראל, ראוי לכל ירא וחרד לדבר על לב האב בית דין, לחקור ולדרוש, איך הוא הסכין של השוחט דמתא, אף אם הוא ירא שמים, כי נוסף על יראת שמים צריך אומנות יתירה. ואני ראיתי, אחד מן הפרושים האמתיים, שלא אכל בשר אם לא כששחט הוא בעצמו, והיה בא לעיר גדולה לאלהים המתנהגת בחסידות ובקדושה, ודברו עמו חכמי העיר, למה לא יאכל הבשר ששחט השוחט המומחה שלהם, ובכן, לרוב הפצרתם, לקח הסכין מן השוחט, ובדק אותו. אמר להשוחט, תאמר לי, איך אתה מחזיק הסכין, אמר השוחט, הוא כשר. אמר לו להשוחט, בדוק אותו שנית, ובדק אותו שנית, ואמר שהוא כשר. אחר כך הראה הוא לחכמים, ואמר, תראו שבכאן יש פגימה, וכדבריו כן היה, ותמהו חכמי העיר. ראו עד היכן הדבר מגיע, כי צריך להיות מופלג ביראת שמים, ומופלג בהבנת הבדיקה. ולא לחנם היה המנהג של חכמי התלמוד, לבדוק הסכין דוקא הם בעצמם ובכבודם, ולא להאמין לשום טבח אף שהוא ירא שמים, כי הרבה צריך ישוב הדעת, ויראת שמים לבדיקות הסכין. והנה, כשזיכני השם יתברך לבוא לירושלים עיר הקודש תוב"ב, ראה ראיתי הנהגת בדיקת הסכין בכאן באימה יתירה, ובהראותו לחכמי העיר, וכן המנהג בכל המלכות הזוה, ראו עיני, ושמה לבי", {של"ה הק' שער האותיות אות ק' קדושת האכילה אות מ"ז}.

רבינו מחר"י נמנה על צאצאיו

כזית מרור

המשך מעמ' קודם

אמנם התרומת הדשן נתן טעם אחר בדבר מה שלא מועיל דין 'בריה' לגבי מרור, וז"ל: "גם אכילת מרור אם אדם יכול לצאת ידי חובתו בקלח אחד עם העלין שלם כמו שהוא, אף על פי שאין בו כזית מטעם דבריה חשיבא ולא בעינן כזית, כההיא דירושלמי שהביא הרא"ש בפ' כיצד מברכין אפי' לא אכל אלא פרידה אחת של ענב או של רימון צריך לברך אחריו. ולע"ד הרי דברים ק"ו דאפי' ברכה דכתיב ביה אכילה בהדיא באורייתא, אפי' הכי חשבינן בריה פחות מכזית, כ"ש מרור דלא כתוב ביה אכילה כלל דיאכלוהו אפסח קאי. וכ"כ הרא"ש בערבי פסחים להדיא, טעמא דבעינן כזית במרור משום דמברכין על אכילת מרור ואין אכילה פחות מכזית, ולא יהא לשון ברכה כמאי דכתיבא באורייתא, ורצייתי לחלק בע"ד דלא מהני הכא טעמא דבריה, משום דאין כל הבריה ראוי למצוה, דהא אין יוצאין בשרשים לדברי ר"ת, אבל לגבי ברכה אחרונה אפי' אם אין אוכל כל הבריה, כגון שמשמר הגרעיני צריך לברך אחריה משום דאכל כל מה שראוי לאכול, ואי בעי נמי אכיל כוליה, אבל הכא השרשים לא שייכי למצוה והרי הבריה חסירה בע"כ, עכ"ל. היינו משום שבריה זה רק כשאוכלו כולו עם השרשים, אבל לגבי מרור לא יוצאים יד"ח באכילת השרשים ממילא חסר בבריה, עכ"ד.

משמע מהתרומת הדשן דבעצם מצד זכר ל'וימררו את חייהם' היינו יכולים לצאת יד"ח גם בפחות מכזית אם הוא בריה, ורק דלא שייך בפועל בריה במרור.

ולכאורה צריך להבין את דעת המשנ"ב מדוע לא נחשב 'זכר ל'וימררו את חייהם', אדרבה מצד זכר היה די בזכר קטן ואפילו בפחות מכזית אף שאינו בריה כלל.

והנה הרמב"ם {הל' פסח פ"ח ה"ב} כתב לגבי כרס שצריך להיות כזית, וז"ל "מתחיל ומברך בורא פרי האדמה ולוקח ירק ומטבל אותו בחרוסת, ואוכל כזית הוא וכל המסובין עמו, כל אחד ואחד אין אוכל פחות מכזית" [ולא ניכנס עתה בענין הזה של כרפס אם צריך שיעור כזית אם לאו].

ובהגהות מיימוניות שם {סק"ד} תמה "כזית זה איני יודע מה טיבו, בשלמא מרור דאכילה כתיב ביה, ואין אכילה פחות מכזית, אלא טיבול זה הראשון אינו אלא להתמיה התינוקות שישאלו וכו', ובכל דהו סגיו", עכ"ד.

עכ"פ העולה מכללו קושיית ההגהות מיימוניות דפשיטא ליה דמרור צריך להיות כזית מצד אחר מחמת שיש בו דין אכילה ואין אכילה פחות מכזית.

ולמעשה כן כתב הרמב"ם גופא {הל' מאכלות אסורות פ"ד ה"א} שכל איסורי מאכלות שבתורה שיעורן בכזית בינוני, משמע שזהו שיעור הנחשב לאכילה מן התורה, ופחות מכאן לא נחשב אכילה.

ובספר היראים {צ"ד} כתב "וצריך שיאכל מן המרור כזית דאכילה כתיב ביה ואכילה בכזית", עכ"ל.

וכן כתב החיי אדם {סי' ק"ל סעי' א'} {כ"א מישראל חייב לאכול כזית מרור בבי' לילות ראשונות והוא מ"ע מדרבנן בזמ"ז שאין לנו פסח וצריך לרקק בזה שיאכל לא פחות מכזית דכל דבר שמצותו לאכול אינו פחות מכזית".

חידוש הרא"ש

אמנם מצינו חידוש גדול בדברי הרא"ש {פרק ערבי פסחים סי' כ"ה} דכתב "תניא אכלו דמאי יצא אכלו בלא מתכוין יצא אכלו לחצאין יצא ובלבד שלא ישאח בו בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת פרס משום דמברך על אכילת מרור צריך שיאכל כזית דאין אכילה בפחות מכזית אבל בירקות הראשונות שמברך עליהן בפה"א בעלמא ואין מזכירין עליהם אכילה אין צריך מהם כזית", לכאורה משמעות דבריו הוא דכל החיוב דאכילת כזית במרור הוא מצד נוסח הברכה שתיקנו לברך עליו "על אכילת מרור" ואין לשון אכילה שייכת אלא על כזית, והלכך צריך לאכול כזית כדי שלא יהא משקר בדיבורו, אבל לולא נוסח הברכה לא היה חיוב בעצם לאכול כזית דווקא.

והנה בפשטות הדברים משמע מהרא"ש כי כל סיבת חיוב אכילת כזית מרור ואין יוצאין יד"ח בפחות מכן הוא מצד שמברכים עליו 'על אכילת מרור' ולשון אכילה אינה שייכת אלא בכזית, אך לא משום שבעצם יש חיוב אכילת כזית.

ואמנם ה"שאגת אריה" {ח"א סי' ק'} דחה דעת הרא"ש ממכה קושיות שישודם אחר, שמוכרח שהלימוד של חיוב אכילת מצה הוא מהפסוק של "על מצות ומרורים יאכלוהו", ולא מקרא ד'בערב תאכלו מצות', וכיון שכן הרי שגם חיוב אכילת מרור ילפינן מהאי קרא, וכיון שזה בכזית גם זה בכזית.

וראייתו האחת היא מגמ' פסחים {ק"כ ע"א} דאמרו "אמר רבא מצה בזמן הזה דאורייתא בומרור דרבנן ומאי שנא מרור דכתיב (במדבר ט' י"א) על מצות ומרורים בזמן דאיכא פסח יש מרור ובזמן דליכא פסח ליכא מרור מצה נמי הא כתיב על מצות ומרורים מצה מיהדר הדר ביה קרא (שמות יב, יח) בערב תאכלו מצות ורב אחא בר יעקב אמר אחד זה ואחד זה דרבנן אלא הכתיב בערב תאכלו מצות ההיא מיבעי ליה לטמא ושהיה בדרך רחוקה דס"ד אמינא כיון

דפסח לא אכלי מצה ומרור נמי לא ניכול קמ"ל", עכ"ד, ולכאורה אם סבירא לן ד'בערב תאכלו מצות' צריך למימר דחיוב אכילת מצה הוא בכזית א"כ מנ"ל לרבא לומר דמצה בזמן הזה דאורייתא מפני דהכתוב חזר ואמר חיובו, והרי מה שהתורה חזרה על חיובו הוא כדי לומר שהוא בכזית, שלא היינו יודעים מקרא ד'על מצות ומרורים יאכלוהו', אלא על כרחך צריך לומר דאכילה בכזית לומדים מקרא ד'על מצות ומרורים יאכלוהו' דאכילה נאמר על הכל, ולכן נשאר קרא ד'בערב תאכלו מצות' מיותר, לומר חיוב אכילת מצה בזמן הזה, וממילא כשם שמצה חיובו בכזית משום 'על מצות ומרורים יאכלוהו', ה"נ מרור חיובו בכזית.

ולכאורה הוא תימה, דבוודאי לפי הרא"ש יש לפרש כפשוטו דבאמת מקרא ד'על מצות ומרורים יאכלוהו' אי אפשר ללמוד חיוב כזית, כי לשון אכילה נאמר רק על הקרבן פסח, וכפשטות לשון הפסוק, וחיוב מצה בזמן הזה לומדים מפסוק של 'בערב תאכלו מצות', ששם לא תלתה התורה חיובו באכילת קרבן פסח, משמע דאפי' בזמן הזה שאין קרבן פסח חייבים באכילת מצה, ומלשון שאמרו 'אכילה' ילפינן דאכילה בכזית, משא"כ מרור אין פסוק שנאמר בו אכילה.

וכן השאגת אריה הביא שם עוד כמה ראיות על זה הדרך, שלכאורה אין מוכרחים כלל, וכנ"ל.

והחתם סופר {או"ח סי' ק"מ} כתב בזה ביאור נפלא וז"ל: "במ"ש הרא"ש פרק ערבי פסחים דמרור בעי כזית מדמברכי' על אכילת מרור משמע דזולת זה לא בעי כזית, וק' הלא סתם אכילה בכזית, ושוב כ' לעיי' בס' שאגת ארי' בזה עיינתי בו ותמהתי על זה הגאון במחילת כבודו לא ירד לעומק הענין, ואלו דברי אשר כתבתי בתשובה אחרת זה שנים רבות ודברי ס' הנ"ל לא ראיתי אז כי אין דרכי לחפש בספרים אם לא יעוררני אדם עליו, הנה כה אמרתי בפ' בא בפסח ראשון כתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו ובפ' בעלע' בפסח שני כתיב על מצות ומרורים יאכלוהו וההפרש קל להבין בפסח ראשון איכא מ"ע באכילת פסח בפ"ע ובאכילת מצה בפ"ע אך מרור אינו מ"ע בפ"ע אלא טפל לפסח ע"כ כתי' מ"ע של אכילה על שניהם פסח ומצה ואמר על מרורים יאכלו שני אלו נמצא כתיב אכילה בפסח ובמצה ולא במרור אמנם בפסח שני גם המצה טפלה לפסח ומי שאינו אוכל פסח שני אינו אוכל מצה ע"כ כתיב על מצות ומרורים יאכלוהו לפסח ולא כתיב אכילה אלא אפסח ולא אמצה ומרור ומ"מ אע"ג דלא כ' אכילה בהדי' במרור לא בראשון ולא בשני מ"מ ודאי דבעי כזית דאיתקש למצה ופסח אלא שאין אנו יכולין להמציא זה מלבינו לכן הוכיח הרא"ש מדאמרינן בפ"ע דמברך על אכילת מרור ש"מ

כזית מרור

חיוב אכילת כזית מדוע באמת תיקנו רבותינו ז"ל לומר הברכה בנוסח 'על אכילת מרור'?

רק אפשר כי הכוונה היא מצד הפסוק "על מצות ומרורים יאכלוהו" שנאמר בהקרבת קרבן פסח, שהיו אוכלים אותו יחד עם מצות ומרור, וכיון שבפסוק זה נאמר לשון אכילה, והוזכר ג"כ יחד עמו המצה והמרור, קבעו חכמינו ז"ל את הנוסח בלשון 'על אכילת מרור', כדי שיאכל כזית מצד שהוא סמוך ודבוק למצות אכילת קרבן פסח שהיא בוודאי בכזית שהרי בא נאמר להדיא לשון אכילה, ועל כן סבירא ליה להרא"ש שיש לאכול כסית מצד הנוסח הברכה.

ונמצא לפי זה שלא בחינם תיקנו רבותינו ז"ל לומר לשון אכילה כי באמת תיקנו שתהא האכילה בכזית, כסמיכותו לקרבן פסח, אמנם זה דווקא בזמן שביית המקדש היה קיים דאז היה החיוב אכילה של המרור יחד עם הקרבן פסח, ועל זה נאמר 'על מצות ומרורים יאכלוהו', אמנם בזמן הזה שאין האכילה של המרור שייך לאכילה של הקרבן פסח כלל, ואינו אלא מדרבנן לגמרי, א"כ לא שייך לומר שתהא אכילתו בכזית, ומה שאומרים האידנא 'על אכילת מרור' אף שאין סמוך לאכילת קרבן פסח ואי"צ כזית, זה מחמת שנשארו מטבע ברכה שתקנו בזמן המקדש גם האידנא, אך באמת בזמן הזה ס"ל לרביה"ק השרף זי"ע כי אף לכתחילה אי"צ לאכול כזית מרור אף לא מצד הנוסח ברכה, ועל כן לא דקדק בוה.

עובדות אודות אכילת מרור פחות מכזית

אודות מנהג זה של אכילת מרור פחות מכזית מובא הסיפור הבא:

בליל התקדש חג הפסח בעריכת הסדר היה המנהג בבית דזיקוב לברך על אכילת מרור בשיעור פחות מכזית, וכן נהגו גם בפלאנטש. אולם הרה"ק רבי יואל מסאטמר זצוק"ל נהג כפשטות לשון הפוסקים וכנהוג בבית אבותיו הק' לאכול שיעור מרור כזית כדאיפסקא הילכתא. וכשהיה סמוך על שולחן חותנו (מזיו"ר) – הרה"ק רבי אברהם חיים הורביץ מפלאנטש זצוק"ל לא נתנו לו שיעור מרור כראוי. אלא רקפחות מכזית – כמנהגם, ולא רצו שהרה"ק מסאטמר זצוק"ל יתנהג אחרת ממנהגם. אבל הוא בחכמתו השכיל להכין ולהצניע מראש מקדש בכיס הגלימא שלו שיעור כזית לאכילת מרור, ובבעת עריכת הסדר כשהגיע לקיים מצות אכילת מרור אכל הרה"ק מסאטמר כשיעור.

עובדא אחרת מסופר בספר "מושיעין של ישראל" כך, פ"א, בליל הסדר שנת תש"ט, נכח הר"ר יוסף צבי וועבער ז"ל (לאחר שניצל מגיא ההריגה במלחמת העולם, וזכה לעלות ארצה אחר החורבן שם), והנה הרה"ק רבי אהרן מסעלזא זי"ע נתן לו בידו מעט מאוד מה"מרור", אחד מן הנוכחים שם, הרהיב עוז והעיר למרן זי"ע ש"זה רק כל שהוא", נענה מרן זי"ע והתבטא "כבר היה לו בלא ספק מספיק מרירות" – (בשם בעל העובדא).

אלא שיש לתמוה על דבריו שהוא סיים בעצמו בלשון זו "וכן היה נוהג א"ז הרב הצדיק מראפשיץ שהי' אוכל פחות מכזית ומברך עליו, וחכמתו עמדה לו", והנה מלשונו משמע שכך היה מנהגו תמיד, והוא תימה שהרי הוא עצמו כתב שאין זה אלא בשעת הדחק, אבל לכתחילה לכו"ע צריך לאכול כזית.

ואולי צ"ל בכוונתו שהיה אביו הרה"ק מראפשיץ זי"ע נוהג כן לעת זקנתו שלא היה יכול לאכול כזית, או אפשר שכל ימיו עשה כן כי היה חלוש המזג לאכול כזית מרור והיה אצלו כשעת הדחק תמיד.

והנה לכאורה יש לתמוה על דעת הרא"ש ודברי ה"אמרי נועם" על פיו, דכיון שבאמת מדינא אין דין אכילה בכזית כלל לגבי מרור, א"כ אמאי מתחילה תיקנו נוסח של 'על אכילת מרור' דלשון אכילה הוא בכזית, והיה להם לתקן

עדות מנכד רבוה"ק זי"ע

והנה בשו"ת ש"ם הכהן להגאון הצדיק רבי שמואל מאיר הכהן הולנדר זצ"ל הביא מכתב שכתב הרה"ק רבי יששכר דב מבעלז זי"ע לאביו הגאון הצדיק רבי נתן דוד הכהן הולנדר זצ"ל אב"ד אמסנא נכד לרבוה"ק זי"ע, בו כתב לו כי שמקובל לו מפי אבותיו דחולה וכיוצא בו אפשר לו לאכול אפילו גרגיר אחד של מרור ולצאת בו ידי חובתו, ויברך עליו על אכילת מרור.

ולכאורה גם מדבריו משמע כי אין זה לכתחילה אלא רק לחולה וכדו', והיינו כמשמעות הרא"ש בפשטות דכיון שתיקנו לשון 'על אכילת מרור' בוודאי צריך לכתחילה לאכול שיעור אכילה שהיא בכזית.

וזה לכאורה שלא כמו דברי רביה"ק מרן השרף זי"ע שממנו משמע שלכתחילה הוא לאכול פחות משיעור כזית ולצאת בזה ידי חובת אכילת מרור.

ובספר "ארץ צבי" {סי' פ"ה} האריך להביא בדעת רבוה"ק זי"ע, ראיות להוכיח כי אין חיוב אכילת מרור בכזית.

ויש להפליא על הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זי"ע {ח"א סי' כ"ה} שכתב בפשיטות דאין מצוה מן התורה בפחות מכזית מרור כלל, רק החיוב הוא כזית, והוא נגד דעת רבוה"ק מראפשיץ.

ביאור חדש בדעת הרא"ש

אמנם נראה לומר כי לכאורה יש לתמוה על סברת הרא"ש דאמר שסיבת החיוב אכילה של 'כזית' הוא משום הברכה שהנוסח שלו הוא בלשון אכילה, דהרי הא גופא קשיא, כיון שאין

פשיטא לרבנן מהקישא הנ"ל דשיעורו בכזית ובדברים הללו ניחא מה שיש לדקדק בפע"פ בהא דהלל הי' כורך מייתי קרא דבהעלותך ולא קרא דפ' בא והיינו משום דרבותא קמ"ל דאפי' ב' טפלי' היינו מצה ומרור אינם מבטלי' כזית א' של פסח שהוא עיקר טפי דמ"מ מצות מיקרי ומצות אין מבטלי' זא"ז אלו דברי שם, עכ"ד.

מנהג הרה"ק מראפשיץ זי"ע

והנה הרה"ק רבי מאיר מדז'יקוב זצוק"ל בסוף ספרו "אמרי נועם" {שו"ת סי' י"ב} כתב לבאר דעת הרא"ש דסבירא ליה דבכל גוונא צריך כזית לאכילה משום שכל לשון אכילה בתורה הוא בכזית, אבל על מצות אכילת מרור לא נאמר בתורה לשון אכילה כלל, כי מה שנאמר {שמות י"ב ח'} "על מצות ומרורים יאכלוהו" אין זה לשון אכילה על מרור אלא על הקרבן פסח, לעומת זה על המצות נאמר לשון אכילה להדיא שהרי נאמר {שם י"ח} "בערב תאכלו מצות", וכיון שלא נאמר לשון אכילה במרור אין דין כזית בו.

ואגב אורחא יש להעיר גם כי האמרי נועם הוסיף בזה דלדעת הרא"ש יעלה דכורך בוודאי אין צריך 'כזית' שהרי כל חיוב כזית במרור הוא מחמת שמברכים עליו בלשון אכילה, אבל כורך שאין מברכים עליו אי"צ כזית.

ואחר כך כתב האמרי נועם דנראה גם שדעת התרומת הדשן שהבאנו לעיל שדן לגבי 'בריה' אם יוציאין בו יד"ח אפי' שהוא פחות מכזית, ודימה את זה לדין ברכה שמברכין על בריה אפילו אינו שיעור, ולכאורה מה שי' לדמותו, והרי הכא הוא מצד דין אכילה דאורייתא, לעומת ברכה שאינו אלא דין חשיבות בלבד, והוא מדרבנן, אלא על כרחך דגם כאן אינו אלא מדרבנן שחכמים תיקנו בו ברכה בלשון אכילה וממילא מוכרח דס"ל כהרא"ש.

וקצת פלא על מה שהיה צריך ה'אמרי נועם' לדקדק זה מתוך דברי התרומת הדשן, שהרי לא

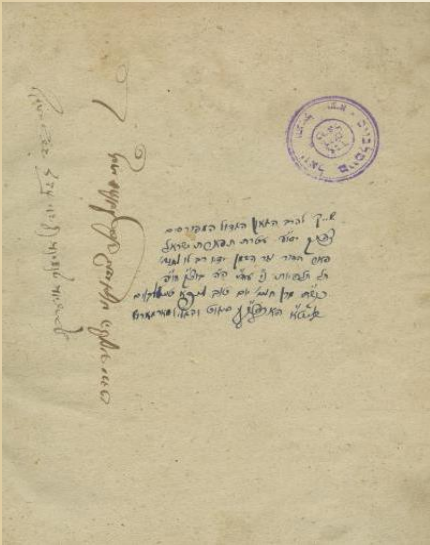
היה צריך לבוא לזה כי הרי התרומת הדשן כתב שם הדיא דס"ל כהרא"ש, שכתב דבמרור לא כתיב לשון אכילה כלל.

ולמעשה כותב ה'אמרי נועם' כי אף אשר לכתחילה בוודאי גם לדעת הרא"ש יש לאכול שיעור כזית מחמת נוסח הברכה שאומר בו 'על אכילת מרור' ושיעור אכילה הוא בכזית, מ"מ בוודאי חולה או מי שאינו יכול לאכול כזית יאכל פחות מכזית ויוצא בזה יד"ח, ויכול ג"כ לברך עליו 'על אכילת מרור' כי לא מצינו להז"ל שתיקנו נוסח ברכה אחרת, ושלא יברך כלל בוודאי אי אפשר לומר כן, שהרי כיון שהוא יוצא יד"ח בזה אמאי לא יברך, אלא יאכל ויברך על אכילת מרור.

ראשית ממלכתו

אודות ראשית ממלכתו של רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע ב'עיר תהילה בורשטין' ומסכת ימיו של ממלא מקומו בעיר זו ה"ה בנו הגה"ק רבי מאיר מבורשטין זצוק"ל אשר יומא דהילולא קדישא חל ביום י' ניסן ה'תרס"ו בסמיכות לאביו זי"ע (חלק א')

ישנם הטוענים כי הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל היה חתנו של הגה"ק רבי מאיר ענגלארד מלינסק זצוק"ל, אך אין זה נכון כלל, גם הטענה כי היה חתנו של הגה"צ רבי יואל אשכנזי זצ"ל אחיו של הגאון הצדיק רבי מרדכי הנ"ל אינו נכון.

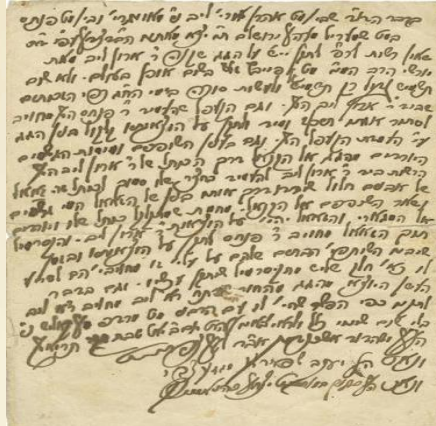

ספר אפיקי יהודה, דרושים וביאורים על תנ"ך, מדרשי חז"ל ותלמוד, עם הרחבות "ערבי נחל", מאת "המגיד מסלונים" רבי יהודה ליב הלוי עד"ל [אדל] מזאמוש', ממקורבי הגר"א מווילנא ובנו רבי אברהם. "לעמבורג" (לבוב), דפוס אהרן בן חיים דוד סג"ל, תקפ"ט חלק ראשון.

עותק זה שהיה בבעלותו של הרה"ק רבי חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים אב"ד סיגעט בעל ה"קדושת יו"ט", ולאחר מכן עבר לרשות בנו הרה"ק רבי יואל טייטלבוים מסאטמר זי"ע. ועליו מופיע הכיתוב הבא: "שייך להרב הגאון הגדול המפורסם צדיק יסו"ע עטרת תפארת ישראל פאר הדור נזר הזמן ידיו רב לו לתושבי תל תלפיות נ"י עה"י פ"ה בוצ"ק ח"ר"פ קש"ת מרן חנני' יום טוב ליפא טייטלבוים שליט"א האבד"ק ק סיגוט והגליל מארמארוש".

בדפי הספר, נמצאים חותמות בנו הרה"ק רבי יואל טייטלבוים מסאטמר זצוק"ל, מתקופת כהונתו כאב"ד קראליזה"ל "יואל טייטלבוים, אב"ד דק"ק קראל והגליל יע"א".

העותק היה בתחילה בבעלות דודו הרה"צ רבי מרדכי אשכנזי אב"ד פיסטין וראב"ד סאטניסלאו זצ"ל חותנו של הגה"ק רבי מאיר מבורשטין זצוק"ל [הרה"ק בעל ה"עצי חיים] מסיגעט היה בנו של הרה"ק הייטב לב מסיגעט חתנו של הרה"ק רבי משה דוד מטאטטאווא [וזאת על פי רישום בעלות בדרך המגן הקדמי, בו נכתב "הספר הלז שייך להרב הגאון... מו' מרדכי אשכנזי אבד"ק פיסטין", [תחתיו רישום באותיות לועזיות של שם בנו רבי אשר אנטל אשכנזי אב"ד פולטושאן וסטניסלב בעל "שמן ראש"

כת"י"ק של הרה"ק רבי משה דוד מטאטטאווא זי"ע

פנים ביתו של הרה"ק רבי משה דוד מטאטטאווא בעיה"ק צפת בהיותו אבד"ק שם, בבית זה דר עמו בנו הגה"צ רבי מרדכי זצ"ל חותנו של הגה"ק רבי מאיר מבורשטין זצוק"ל, כיום שוכנים בו מוסדות צאנז בעיר

ספר הק' "באר שבע" להרה"ק רבי משה דוד מטאטטאווא זי"ע

לערך בשנת ה'תקע"ה נשא רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע את מחברתו הטהורה הרבנית הצדקנית מרת הינדא ע"ה בת הנגיד המפורסם רבי הירץ הירצמן זצ"ל מהעיר הורודוק שבאוקראינה, ולאחר מכן עבר להתגורר בעיר בורשטין.

לאחר נישואיו קבע רביה"ק זי"ע את משכנו בסמיכות לבית חותנו בעיר בורשטין, שם דאג לו חותנו לכל מחסורו וכל צרכיו עליו היו, חותנו שם על ליבו לבל יחסר לחתנו מאומה ויוכל לשקוד על התורה והעבודה באין מפריע.

בעיר זו נולד בשנת ה'תקע"ז בנו בכורו ה"ה רביה"ק מרן רבי יואל משה מיאברוב זי"ע, ולאחר מכן בשנת ה'תק"צ נולד בנו הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל.

ענבי הגפן בענבי הגפן

בהגיע הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל לפרקן נשא ענבי הגפן בענבי הגפן את בת הגאון הצדיק רבי מרדכי אשכנזי זצ"ל אבד"ק פיסטין וסטניסלאב בן הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי מטאטטאווא זי"ע בעל מחבר ספר "תולדות אדם" ו"באר שבע".

מקום גניזתו של הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי זצוק"ל בעיר מטאטטאווא בביה"ח העתיק בעיר צפת תובב"א

ראשית ממלכתו

אנו מוצאים בשנת ה'תרמ"ד מכתבה של הרבנית הצדקנית מרת סעריל ע"ה זוגת הגאון הצדיק רבי מרדכי אב"ד סיסטין שכותבת אודות מעות ששלח לה חתנה הגה"ק רבי מאיר מבורשטין זצוק"ל, בזה"ל:

ב"ה יום ד' פ' יתרו שנת תרמ"ד פעה"ק ירושלים.

מציון וירושלים ישפיע ד' ברכה וחיים.

למע"כ הרבנים הגדולים הפקו"א דאה"ק בעי"ת אמשטרדם הי"ו.

אבקש מאוד הדנה נשלח לי מחתני הרב הגדול מו"ה מאיר לאנדו אב"ד דק"ק בורשטין שנים עשר רו"כ בחורף שנת תרמ"ג על שם בעלי הרב הג' מו"ה מרדכי אשכנזי, והמעות היא נשלח להרב הגאון מו"ה יצחק אהרן סג"ל אייטנגא נשיא אב"ק בק"ק לבוב, והרב הגאון הוא שלח המעות ליד הרבנים הפקו"א דאה"ק בעי"ת אמשטרדם, והם שלחו המעות לפעה"ק. וכאשר נודע פעה"ק כי בעלי הרב הנ"ל נפטר, שלחו מפעה"ק המעות בחזרה לאמשטרדם, וקבלתי מכתב מחתני הנ"ל כי שלח לי המעות הנ"ל והשבתי כי לא קבלתי המעות. ובעת שהיה חתני בלבוב והי' בבית הגאון נשיא אה"ק נאמר לי כי כתב לאמשטרדם למסור המעות לידי, ואכתוב עד העת ההיא ואין לי שום שמועה מהמעות הנ"ל, לכן אבקש באם נמצא המעות ההיא באמשטרדם למחול לשלוח, ואל ימחלו להודיע לי ע"י פקודם הנאמן מו"ה משה יצחק גאלדשמיד ואדע לתבוע המעות אצל הגאון מו"ה יצחק אהרן אייטנגא או אצל חתני הרב הגדול מו"ה מאיר לאנדו. כ"ד המצפית להושיבה דבר

סעריל אשכנזי

אלמנת הרב הגדול הצדיק מו"ה מרדכי אשכנזי שהי' אב"ד דק"ק פיסטין ואח"כ מו"ץ בסטאניסלוב.

עיר מלוכה

בעיר תהילה בארשטין החל רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע את ראשית ממלכתו, ושם כיהן ככהונה רבה, עד אשר עבר משם לעיר סטאניסלאב ומשם לעיר סטריא.

בורשטין ממוקמת כ 75 ק"מ דרומית מזרחית ללבוב, וכ 40 ק"מ צפונית לאיוונו פרנציסק (סטניסלוב). העיירה ממוקמת על שפת אגם קטן, הנקרא אגם בורשטין, בצידו המזרחי של נהר הדנייסטר. בשנת 1505 התגוררו בכפר כ 104 איכרים, שהתפרנסו מחקלאות ומדייג באגמים באזור. מיקומה של העיר על הדרך שבין לבוב לסטניסלוב ורוהטין, בה הובילו סחורה מהונגריה ומן האימפריה העות'מנית, תרם לפיתוח הכלכלי של העיר. אך מיקום זה העמיד

אותה גם בנקודות החינוך שבין ממלכת פולין, הטאטרים, והסולטן העות'מני במאה ה 16. ההתקפות החוזרות על העיר נפילת בניה בשבי, הביאו להקמתם של מוסדות פדיון שבויים נוצריים, ולהבדלי מוסדות יהודיים לפדיון שבויים.

בראש הפרונמערנט"ן של ספר "גאון צבי" להגאון רבי משה צבי הירש העליר זצ"ל אב"ד בוקטשעוויץ, נמצא שמו של רביה"ק זי"ע בכינוי 'המאור הגדול המופלג'

מעט מאוד ידוע על תולדות הקהילה היהודית של בורשטין, שהייתה קטנה באופן יחסי. היישוב היהודי בעיר ככל הנראה החל במחצית השניה של המאה ה 16, עת הרחיבו היהודים את מושבם בעיירות מזרחית ללבוב. יהודי בורשטין, בדומה להתיישבות היהודית בערים הפרטיות במזרח פולין, עסקו במסחר התוצרת החקלאית המקומית, במוזגות ומעשים עסקו גם במלאכה. במחצית הראשונה של המאה הי"ח גדלה הקהילה היהודית בעיר ושגשגה, בעקבות ההטבות שהוענקו להם בידי בעלי הפולנים. בשנת 1714 התכנס ועד מדינת רייסן בבורשטין לדרישתו של האציל הפולני לבית סיאניאבסקי, בעל הערים בסביבה, לצורכי קביעת גובה המס. עם צמיחתה של הקהילה היהודית בעיר בתקופה זו זכו בניה לייצוג בוועד המדינה, וככל הנראה, בתקופה זו נתמנה רב וקודש בית עלמין.

על הדרך בין קושטא ללבוב הביאו יהודים לא רק סחורות, אלא אף את בשורת המשיחיות של שבתי צבי, וזו חלחלה היטב באזור רוהטין. באמצע המאה הי"ח פעלו באזור שבתאים נסתים מבית מדרשו של אלישע שור מרוהטין וביקשו לעשות נפשות. אמנם, ככל הידוע לנו בהמרת חברי כת הפראנקיטים בשנת 1759, לא היו מבני הקהילה היהודית בבורשטין.

עם הכיבוש האוסטרי בשנת 1772 הורע מצב היהודים בבורשטין, והקהילה איבדה את עצמאותה. קהילת בורשטין סופחה לבדוזני, ונאסר עליה למנות רב אלא רק מורה הוראה.

אמנם, החובה להקים בית ספר כללי שהוטלה על קהילות רבות, לא חלה בבורשטין בשל גודלה. הגזרות השונות שנגזרו על היהודי גליציה, הביאו לעזיבה של רבים מן היהודים, ובמפקד של שנת 1812 קטנה קהילת בורשטין בכ 10% מן המפקד של השלטון הפולני בשנת 1765.

בשנת ה'תר"י בהיות הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל בן כ' שנים בלבד פקיעא שמה עד מאד, ונתקבל לכהן פאר בעיירה קניהניטש.

במשך שבע שנים כיהן הגה"ק רבי מאיר בעיירה זו, ובשנת ה'תרי"ז לאחר הסתלקותו של אביו רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע עבר לכהן פאר בעיר הולדתו בורשטין, לשבת על כסא אביו ולמלא מקומו.

בית מדרשו של הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל בעיר בורשטין

אודות עתיקותה של עיר תהילה בורשטין העיר הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל את אשר שמע מהר"ר יצחק דוד ז"ל מזקני העיר הותיקים, כי ראה בבית החיים הישן קודם שנחרב מציבה אחת והיה מציבת בנו של מהר"ם מלובלין, שזה אומר לפני לערך ארבע מאות וחמישים שנה, מתוך כך הסיק הגה"ק רבי מאיר כי היהודים קנו שבתם בעיר מימים ימימה.

מציבות שנתרו בביה"ח העתיק בבורשטין מקום גניזתו של הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל

עם זאת יש לציין כי חוקרים רבים מערערים על תפיסה זו, וטוענים כי בעיר לא התקיימה קהילה יהודית עד שנים מאוחרות בהרבה, בהיות ובארכיונים לא נמצאים מסמכים המתעדים כל תיעוד על אודות העיר, בניגוד להרבה ערים ועיירות שסביבותיה.

המשך בעמ' אחרון

המסע לפרמישלאן

בעקבות נסיעתו של רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא להרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן –
ומערכת הקשרים בין רביה"ק השרף להרה"ק מפרמישלאן [חלק א']

סטרעליסק, ורבך אומר שאסור להסתכל כלל בצורתו, ואמר לו אותו תלמיד "איר וויסט נישט אבער וואס דער רבי האט גענדיקט" [אינכם יודעים איך הרבי סיים את דבריו], ושאל אותו הרה"ק מפרמישלאן מה סיים? ואמר לו שסיים באומרו ש'מצוה למוסרו', ושחק הרה"ק מפרמישלאן ועזר לו ביד רחבה.

דער לייב ברומט

אל מחלוקתו של רביה"ק השרף זיע"א הצטרף הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א אשר אף הוא פעל רבות לקחת את מדרגותיו של הרה"ק מפרמישלאן, בספר 'דברים ערבים' [עמ' 201 אות י"ט] מספר כי פעם אחת בא הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א אל רבו הק' מקרעמניץ זיע"א ושפך שיחו בפניו על המלחמה שנלחמים נגדו באומרו 'דער לייב ברומט אויף מיר ביז חצות, אין נאך חצות לויפט איבער מיר דער הערש' [האריה נואם עלי עד חצות ואחרי חצות רץ אחרי הצבין] כשכוונתו היא להני תרי צדיקי עליון, כי האריה רמז לרביה"ק השרף זיע"א אשר היה נקרא בשם 'אורי' לשון אריה, וצבי היתה כוונתו להרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, ושאל בעצת רבו לדעת אם יסע אליהם על מנת להציע בפניהם את דרכו או לא, והשיבו הרה"ק מקרעמניץ זיע"א כי 'שב ואל תעשה עדיף' והם ירפו ממך.

ואכן לאחר זמן קצר הרפה הרה"ק מזידיטשוב ממלחמתו נגדו, אך רביה"ק השרף זיע"א לא הרפה, ומשום כך נסע הרה"ק מפרמישלאן אל רביה"ק השרף זיע"א על שבת קודש.

כשנכנס אל הקודש שאלו רביה"ק השרף זיע"א 'יונגערמן פון ווי ביסטו' [אברך מנין אתה? והשיב 'מפרמישלן'].

ושאל אותו רביה"ק השרף 'וואס ביסטו' [מה אתה? והשיב 'כלום', וכך היה כמה פעמים ששאלו רביה"ק השרף כך והשיבו הרה"ק מפרמישלאן כך.

בהגיע סעודת ליל שבת קודש לא כיבדו רביה"ק השרף כלל, רק ישב בין האורחים, למחרת בסעודת יום השבת קודש כיבדו אותו והושיב אותו בראש, וכיבדו אותו עם משקה, וכאשר הסתכל הרה"ק מפרמישלאן בכוס פקע הכוס ונתנפצה לרסיסים, וחזר רביה"ק השרף והביאו כוס נוספת וכמעשהו בראשונה כך מעשהו בשנית, וכן כמה פעמים.

אז פנה אליו רביה"ק השרף ואמר לו, הן אמרת שהנך כלום, ועתה הינך עושה מופתים אצלי בשולחן, והשיב הרה"ק מפרמישלאן ואמר, הן

מפרמישלאן זיע"א ואמר לי בזה"ל: "איך האב איבער געלאזט א גלאונעלע וויל מען עס אויסלעשען, זאג איך דיר אז ידך אל תהי בו" [השארתי כאן בארץ ניצוץ קטן ורוצים לכבות את זה, אני אומר לך שידך לא תהיה בדבר הזה].

ה'אהל' ע"ג ציונו הק' של הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן

מציבת ציונו של הרה"ק מפרמישלאן

עוד הם מדברים והנה באה עגלה ובתוכה יושב הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א ונעצרה על יד הרה"ק מראפשיץ זיע"א ועגלת השליחים, ואמר להם הרה"ק מראפשיץ "אבי אמר שהניח א גוועלענע, אין איך זאג אז ער האט איבער געלעזט א פלאם פייער" [אבי אמר שהניח ניצוץ קטן ואני אומר שהוא השאיר להבת אש] והמשיך בנסיעתו.

מצוה למוסרו

בכתבי רבי יאשע שו"ב [כת"י אות תשפ"א] הביא כי רביה"ק השרף זיע"א היה רגיל לדבר נגד הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א על כי הינו מגלה מה שרואה בשמים.

ופעם אחת בא אצל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א אחד מתלמידי סטרעליסק אשר היה נצרך לעזרה וביקש את הרה"ק מפרמישלאן שיעזור, ואמר לו הרה"ק מפרמישלאן, הן אתה הרי מתלמידי

לאחר הסתלקות רביה"ק השרף מסטרעליסק זיע"א נסע רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זיע"א אל הרה"ק רבי ישראל מריזין זיע"א ואל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א.

על נסיעותיו להרה"ק מריזין זיע"א כבר הארכנו בסדרת מאמרים, במאמר זה נאריך אודות נסיעותיו אל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א.

מלחמת אש דת

יחסיו של רביה"ק השרף רבי אורי מסטרעליסק זיע"א עם הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א היה מתחילה טעונים ומורכבים עד מאד.

בספר 'פרשת מרדכי' מביא בשם הגאון רבי ש"פ ז"ל אב"ד געוועץ ששמע מהרב מסנבור ששמע מאחד ששמע בעצמו מפי רביה"ק השרף זיע"א שאמר, כי הסיבה שבגינה הינו חולק על הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן הינה כי אביו הרה"ק רבי אהרן לייב [המכונה 'ארוץ'] מפרמישלאן זיע"א הלך כל כך במדריגות גבוהות עד שרצה לתקן את נביאי הבעל, וראה רביה"ק השרף זיע"א קטרוג עליו על הדבר הזה, ועל כן קיבל על עצמו לחלוק על בניו.

הניצוץ שנעשה להבת אש

רביה"ק השרף זיע"א נלחם בכל עוז ותעצומות בהרה"ק מפרמישלאן, ועד כדי כך כי שלח שליח מיוחד אל הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א כי יסכים עמו במלחמתו ויחד יקחו מהרה"ק מפרמישלאן את כל דרגותיו והשגותיו.

בספר אור עולם [פרק י"א] הביא אודות מעשה זה כך: כי כשהגיעו השליחים לראפשיץ היה זה ביום חמישי בשבת, ורצו לדבר את דבר שליחותם בפניו, אך עוד קודם שהתחילו לדבר מאומה השתיקם הרה"ק מראפשיץ והורה להם שישבתו אצלו על שבת קודש, ויעשו השליחים כדבריו, וביום ראשון שאחר כך חפצו שוב להביא את דבר שליחותם בפני הרה"ק מראפשיץ אך שוב היסה אותם בטרם יתחילו לדבר, משום כך נאלצו להישאר גם למחרת במחיצתו, וביום שני נכנסו שוב אל הקודש והתחילו להציע בפניו את הדברים כפי שנמסרו להם מרביה"ק השרף מסטרעליסק זיע"א אך תיכף החל הרה"ק מראפשיץ לדבר עמם בנושא אחר לגמרי, ולאחר מכן בירכס בברכת פרידה ויצא ללוותם עד לרחובה של עיר, והמתין עמם בחוץ עד שישבו על גבי העגלה, ולאחר שהתמקמו במקומם ועמדו לצאת חזרה לסטרעליסק אמר להם הרה"ק מראפשיץ זיע"א, הלילה הזה היה אצלי הרה"ק רבי אהרן לייב

המסע לפרמישלאן

אך רביה"ק לא נתפעל מכך כלל רק אמר בתוקף כי כל עוד ולא יודע לו מנין החבילה הזו לא יטעם ממנה מאומה, ויצאו בני ביתו בשליחותו לבדוק ולתור אחר מביא החבילה, אך לשווא הכפרי אשר הביא את החבילה נעלם ושב על עקבותיו לאלתר.

אך רביה"ק הורה לחסידים לבדוק בשלג עם רואים הם סימן של אופני עגלה, וכשימצאו את זה ילכו בעקבותיו עד שימצאו את המביא החבילה, ואכן חיפשו עד שמצאו סימן ברור ומובהק של גלגלים ויצאו בעקבותיהם כמצוות רבם.

הלכו החסידים משך זמן מה בעקבות פיתולי השביל שנוצר בשלג עד שהגיעו לאכסניא אחת בעיר סמוכה לסטרליסק, שם ראו בחצר את העגלה חונה רתומה לסוסים.

נכנסו פנימה אל הבית ושאלו את הראשון שנקרה בדרכם, למי שייכת עגלה זו, היה זה הכפרי הנ"ל והלה השיב כי לו שייכת העגלה, ואמרו לו החסידים כי רביה"ק זי"ע קורא לו לבוא אליו.

אך הכפרי שחזקה עליו ציוויו של הרה"ק מפארמישלאן שאמר לו כי לא יספר מאומה כי החבילה באה ממנו ניסה לחמוק מהם בחששו כי רביה"ק יבין על נכון כי הוא מוסר החבילה, ואמר להם הכפרי, כי יבוא אל רביה"ק השרף על שבת הבאה, אך החסידים לא הניחו לו בשום אופן עד שבעל כורחו היה מוכרח לילך עמם לרביה"ק השרף זי"ע"א.

בבואו לפני רביה"ק השרף שאל אותו האם הוא זה שהביא את החבילה, התחיל הלה לכפור כי לא הוא אשר הביא את החבילה, אך רביה"ק גער בו באומרו 'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני', אמור לי מדוע נחבאת לברוח? נאלץ הלה להודות כי אכן הוא מביא החבילה, והחל מתנצל בפני רביה"ק השרף כי ירא הוא מהקפדתו, ועל כן אינו יכול לספר לו דברים כהווייתן, אך רביה"ק הרגיעו כי לא יאונה לו כל רע, סיפר האיש כי הינו מחוסר כל, ועניותו גדולה כל כך עד כי אין לו מה להאכיל את בני ביתו, אך רביה"ק מתעניין תמיד רק בענייני רוחניות ואינו מתעניין אף פעם בענייני גשמיות, ומשום כך הציקה לו אשתו שיסע לפרמישלאן, וכאשר צר לו מאד עשה כדבריה ונסע להרה"ק מפארמישלאן והוא אשר לו לעשות כפי שעשה.

פטרו רביה"ק לשלום ואמר לו כי מכאן ואיך לא יחסר לו מאומה, וכן היה.

באותה שעה עמדה הרבנית ע"ה ודיברה בפני רביה"ק השרף כמעלת הרה"ק מפארמישלאן ואמרה לו, רואה הינך האיך הוא אוהב אותנו ורואה את מחסורינו וכך האריכה בדיבורים טובים עליו, עד כי הבטיח לה רביה"ק זי"ע כי מכאן ואילך לא יחלוק עליו עוד, וכך נפתח פרק חדש ביחסיהם של רביה"ק השרף זי"ע עם הרה"ק מפארמישלאן זי"ע.

לך ואת החלק השני תצניע בחבילה, והנה, אמת כי עתה יורידים גשמים קשים ואי אפשר לצאת לדרך כי הכל מלא בוץ, אך בליל שישי ירדו שלגים ויכסו את הארץ ויהיה יותר בניקל ליסוע חוץ לעיר, ואז תיסע לסטרליסק ותיכנס אל המטבח של רביה"ק השרף ותניח שם את החבילה בחשאי בלא שידעו דבר, והשי"ת יזמין לך את פרנסתך בהרחבה.

שמע האיש את דברי הרה"ק מפארמישלאן זי"ע ושמח שמחה גדולה כי יזכה להעניק מכספו לרבו הק' השרף זי"ע"א, ונסע אל ביתו והכין את כל צורכי הסעודה כפי שאמר לו הרה"ק מפארמישלאן, והנה כדברי הרה"ק מפארמישלאן כן היה שבאותו שבוע היה גשם כבד מאד ואין יוצא ואין בא מעיירה לעיירה, ומשום כך גם לסטרליסק לא נסע אף חסיד, והנה מנהגו של רביה"ק השרף זי"ע"א היה שלא השאיר בביתו סכף כלל, ובהיות ובאותו שבוע לא באו חסידים לרביה"ק זי"ע"א ממילא לא היתה הפרוטה מצויה בכיס כלל.

ליקוטי תורות מהרה"ק מפארמישלאן

ויהי ביום חמישי בשבת באה הרבנית ע"ה לחדרו של רביה"ק השרף זי"ע"א ואמרה לו שאין לה כלום להכין על שבת קודש, וניחם אותה רביה"ק זי"ע"א שהשם יתברך יעזור, אך כאשר פנה היום באה שוב במר שיחה ותאמר, הן מחר היום קצר ואך בלילה אפשר להכין, ועתה אין לי מאומה, אמר לה רביה"ק השרף כי תלך ותדליק את התנור ותיטיק את עצים ותחמם מים ללישה ובישול, ועשתה הרבנית כדבריו.

אך עבר הזמן ועדיין לא נראה שום שינוי במצב, ואדרבה העצים נחרכו לגמרי והמים החלו מתאדים, ואין קמח ללישה ולא בשר לבישול, ותוך כדי ישיבה הרבנית בחדר הבישול ונתנמנמה פתאום שמעה את הדלת של חדר הבישול נסגרת בחוזקה, לקול החבטה התעוררה הרבנית ורצה אצה אל הדלת לראות מי הוא שנכנס לחדר הבישול, אך תוך כדי הליכתה נתקלו רגליה בחבילה, פתחה הרבנית את החבילה וראתה שיש בה מכל צורכי השבת, והיה הדבר לפלא גדול בעיניה, ומיד רצה לחדרו של בעלה הגדול רביה"ק השרף זי"ע"א לספק לו את דבר הפלא שעשה עמהם הקב"ה ששלח את כל צורכי שבת מוכנים.

שאלתם אותי רק מה אני ועל זה השבתי אכן כי הנני כלום, אך לא שאלתי אותי 'מי אני'...

ובלבד שיכוון את ליבו לשמים

מעשה היה שנודמו רביה"ק השרף זי"ע"א והרה"ק מפארמישלאן על ברית מילה בעיר לבוב, ולא ידע אחד מביאתו של השני, והסב רביה"ק השרף זי"ע"א ולא דיבר עמו מאומה, ופתח הרה"ק מפארמישלאן זי"ע"א את פיו והחל מספר עובדא בזה הלשון: בגזירות שמד שהיו בארצות ספרד נתפס אחד בקלקלתו שהינו מתנהג כיהודי בסתר, ולפני שהוציאוהו להורג הביאוהו בפני הכומר שיתוודה על מעשיו, אך היהודי כמוהו לא התוודה בפני הכומר מאומה רק בשקט ובפחד החל לומר שמע ישראל, ועשה מסירת מודעה שאינו כופר באלקי ישראל, וכשמע זאת הכומר אמר לו 'אל תפחד כי כמו שאתה כופר גם אני כופר' - מחמת שגם הכומר עצמו היה יהודי אנוס על דתו - ואנשים אחרים אנוחנו וכולנו לקל אחד עובדים אנו, ואז פנה הרה"ק מפארמישלאן לרביה"ק השרף זי"ע"א ואמר לו 'שלום עליכם סטרליסקער רבי' והמשל מובן.

להנות תלמיד חכם מנכסיו

רביה"ק השרף זי"ע"א לא הרפה ממחלוקתו על הרה"ק מפארמישלאן זי"ע, עד אשר סיבב הקב"ה מעשה אשר ממנה נעשה שלום בין הני תרי צדיקים, וכך הווה מעשה:

אחד מחסידיו רביה"ק השרף זי"ע"א היה כפרי פשוט אבל ירא שמים מרבים, והיה האיש ההוא עני מדוכא ומחוסר פרנסה, ואשתו הצרה לו מאד בדבר שיסע אל הרה"ק מפארמישלאן כי שמעה שהינו פועל אותה ומופתים למעלה מדרך הטבע, אמנם הלה בהיותו חסיד של רביה"ק השרף וידע כי רבו חולק על דרכו של הרה"ק מפארמישלאן על כן לא חפץ ליסוע, אך ברבות הימים כאשר הציקה לו אשתו מאד ולא נתנה לו מנוח החליט ליסוע לפרמישלאן בסתר בלא שיוודע לאיש.

בבואו שפך לפניו את כל ליבו והרבה לבכות על מצבו הנורא, שאלו הרה"ק זי"ע מנין הינך לוקח קמח לשבת קודש? והשיב הכפרי כי יש בכפר שלו בעל ריחיים שממנו הוא רגיל ליקח מידי שבוע מעט קמח והינו נותן אותו לאשתו שתאפה מזה הלוח לכבוד שבת קודש, אבל זה כבר כמה שבועות שהינו חייב לו סכום גדול, ושאלו הרה"ק זי"ע האם הינו חושב שהלה יתן לו בהקפה עוד פעם אחת, והשיב הכפרי כי אם יפצירו בו על שבוע אחד כפי הנראה הלה יתן לו.

ולאחר מכן שאל אותו הרה"ק זי"ע על בשר ודגים, והשיב הכפרי כנ"ל שאם יבקש על שבוע אחד נראה לו כי יתנו לו החנווני ובעל האטליז בהקפה, אבל ליותר מפעם אחת לא נראה לו כי יסכימו.

ואמר לו הרה"ק מפארמישלאן, אם לעצתי תשמע תפנה לכל אלו ותבקש מהם על שבת קודש זו שיתנו לך בהקפה בהרחבה גדולה, ותחלק את הכל לשני חלקים, חלק אחד תשאיר

חקרי יוחסין

אודות סדר יחוסו של רבינו מהר"י זצוק"ל אל הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זצוק"ל

– יומא דהילולא קדישא י"ט ניסן

דרך בנו הרה"ק רבי אשר הראשון מסטאלין זי"ע

כפי הידוע להרה"צ רבי אהרן זצ"ל היה בן ה"ה הרה"ק רבי שלמה חיים מקוידנוב זצוק"ל, ובת נוספת אשר היתה נשואה להצדיק נסתר רבי יעקב צבי מבאר זצוק"ל.

הצדיק הנסתר רבי יעקב צבי מבאר זצוק"ל הינו בנו של הרה"צ רבי מאיר מחמעלניק זצ"ל בנו של הרה"צ רבי משה אריה לייב מבאר זצ"ל בן הרה"ק רבי דוד לייקעס זצוק"ל תלמידו של מרנא אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' זיע"א.

בגליון מטה אהרן {גליון מ"ה} אנו מוצאים שם בין הרשימות על אודות שמיני עצרת ושמחת תורה אצל הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זצוק"ל בשנת ה'תרפ"ט את רבי שמואל מהורדוק' לפי השנים נראה כי בוודאי אין זה הצדיק הנסתר רבי שמואל מהורדוק אלא אולי נכדו הוא אשר נקרא בשמו.

לצערנו לא מצאנו סימוכין חזקים להיות רבי יעקב צבי חתנו של רבי אהרן בנו של הרה"ק רבי מרדכי מלכעוויטש, אך למען האמת כל גזע יחוסו של הרה"ק רבי דוד לייקעס אינו ידוע כל כך, ונאלץ להיסמך על מכתבו של הרה"ג רבי מאיר שלום שצדרוביץ זצ"ל לקבוץ נחלת צבי {גליון ט' עמ' קמ"ו} בה הינו כותב כך :

"אנו כבן אחר בן להצה"ק רבי דוד לייקעס זצ"ל תלמיד הבעש"ט הק' זיע"א מסורת לנו בידינו מאבינו הרב זצ"ל כי לר"ד לייקעס היו שני זיווגים כאשר מהראשונה נולדו לו שבעה בנים ושש בנות ששה מכניו ושש מבנותיו נפטרו על פניו ר"ל מלבד זקננו הקדוש רבי משה אריה לייב הי"ד שנהרג עקה"ש אף הוא ע"פ אביו אלא שהקים משפחה לו נולדו שלושה בנים ושתי בנות הבכור רבי מאיר זקננו משנהו הרה"צ רבי יהודא ליווא והצעיר בהם הרה"צ רבי יוסף ובנותיו האחת נשואה לרבי אהרן מרגליות מ"מ בשעפערוב ובחנטשין פולין והוא בן אח לזקיני בעל מאיר נתיבים תלמידו המובהק של הבעש"ט הק' השניה נשואה היתה להרה"ק רבי אברהם שמשון כץ מרשקוב בן זקיני בעל התולדות יעקב יוסף", עכ"ד.

הרי לנו מתוך זה כי להרה"ק רבי דוד לייקעס זי"ע היה בן הצדיק רבי משה אריה לייב זצ"ל הי"ד שנהרג על קידוש ד', ולו היה בן ה"ה רבי מאיר מחמעלניק זצ"ל.

אך הידיעה שלרבי מאיר מחמעלניק היה בן בשם רבי יעקב צבי מבאר לא נכתב במכתב זה כלל.

בקובץ "יחוס אבות" מביא הרה"ג רבי מאיר שלום שצדרוביץ זצ"ל את סדר השתלשלות היחוס של רבינו בעל ה"מאור ישראל" זצוק"ל אל הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זצוק"ל, וזה סדר היחוס המופיע שם: רבינו זצוק"ל חתן הרה"ק רבי ישראל דן ממודוויץ זצוק"ל בעל ה"נחלת דן", חתן הגה"צ רבי שמואל אהרן שצדרוביץ זצ"ל מביאליסטוק – קוברין, בן הרה"ק רבי מאיר שלום מביאליסטוק זצוק"ל, בן הצדיק הנסתר רבי דב בער מבריסק זצוק"ל, בן הצדיק הנסתר רבי זאב וואלף מבריסק זצוק"ל, בן הצדיק הנסתר רבי שמואל מהורדוק זצוק"ל, בן הצדיק הנסתר רבי יעקב צבי מבאר זצוק"ל, חתן הרה"ק רבי אהרן מלעכאוויטש זצוק"ל חתן הרה"ק רבי אשר מסטאלין זצוק"ל בן הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זצוק"ל.

הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זצוק"ל על מחבר הפיוט המפורסם בכל תפוצות ישראל "קה אכסוף" לשבת קודש,

הרה"ק רבי אשר מסטאלין זצוק"ל נישא בזיווג ראשון להרבנית מרת ... ממנה נולדה לו בתו מרת פערל ע"ה.

ובזיווג שני נישא להצדקנית מרת פייגא ע"ה, ממנה נולדו לו בנו הרה"ק רבי אהרן מקארלין זצוק"ל בעל ה" בית אהרן", במכתבו שכותב רבי אשר מסטאלין לרבו הק' המגיד מקאזניץ זצוק"ל "תהלה לקל אתנו החיים והשלום אני וזוגתי הצנועה והחסודה פייגא תחי' יחד ובני הילד אהרן שיחיה ובתי מרת פערל שתחי' ובעלה ובניה שיחיו ובן אשתי הרבני הוותיק ונצמד בקירות לבי מו"ה משה דוב בער שיחיה וזוגתו ובניהם שיחיו ברוך הוא וברוך שמו כולנו אנחנו אלה פה חיים ושלום ונזכה לשמוע ברכת טובה וברכה וחיים ושלום".

מילים ולחן: רבי אהרן מקרלין

יהי רחמיך מתגללים על מזמיריך, יהי רחמיך מתגללים על עם קדשך להשקות צמאי חסדך מנחם יוצא מעדן לעטר את ישראל בתפארת המפארים אותך על ידי שבת קדשך	זה אכסוף נעם שבת המתאמת ומתאחדת בסולתך מישך נעם יראתך למען מקבשי רצונך קדשם בקדשת השבת המתאחדת בתורתך פתח להם נעם ורצון לפתוח ששערי רצונך
כל ששה ימים להנחילים נחלת יעקב בחיך	יהי הוה שמור ומצפיה שבת קדשך כאיל תערב על אפיקי מים כן נפשם תערג לקבל נעם שבת המתאחדת בשם קדשך
השבת נעם הנשמות והשביעי נעם הרוחות ונען הנפשות להתעדן באהבתך ויראתך שבת קדשך נפשי חולת אהבתך	הצל מאחרי לפי שם מן השבת לבלתי תהיה סגור מהם ששה ימים להנחילים קדשה ששבת קדשך
שבת קדשך נפשות ישראל בצל כנפיך יחסיין ירצון מדיןו בתיך	ויהי רצונך באמת ובאמונה לעבדך ויהי רצונך באמת ובאמונה לעבדך

הניגון קה אכסוף להרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע

י-ה אכסוף

מילים ולחן: רבי אהרן מקרלין

תווי הניגון

בזיווג שני היתה מרת פערל ע"ה הנ"ל נשואה להרה"ק רבי ישראל מאוסטראה זצוק"ל תלמידו של הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצוק"ל בעל ה"אווהב ישראל".

קטפי גנוזות

זמני התפילות לימי הפסח

ליל התקדש החג

מנחה ערב יו"ט - 7.05
שחרית - 9.45
מנחה - 7.05
מעריב - 8.05

חול המועד

שחרית - 9.30
מנחה - 7.10
מעריב - 7.40

שבת חול המועד

מנחה ערש"ק - 7.10
שחרית - 9.30
מנחה ושל"ס - 7.00
מעריב מוצ"ש - 8.10

שביעי של פסח

מנחה ערב יו"ט - 7.10
שירות ותשבחות - 12.10
אמירת השירה בחצות לילה - 12.38
שחרית - 9.30
מנחה - 7.10
נעילת החג בשירות ותשבחות
מעריב - 8.10

יה"ר שנוכה עוד בהאי שתא לאכול מן הזבחים
ומן הפסחים אשר ירצה דמם על קיר מזבחך לרצון

המשך מעמו' 8 - ראשית ממלכתו

קשר של קיימא התקיים בין הגה"ק רבי מאיר מבורטשין זצוק"ל להרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זצוק"ל בן הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זי"ע, עוד מימי שבתו של הראשון בעיר קניהניטש הסמוכה לסטרעטין, ונתחזקה ביתר שאת וביתר עוז בעת אשר חפץ הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל לעבור ולכהן פאר ברבנות העיר בורטשין, היה זה הרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זצוק"ל אשר רבים מחסידיו דרו בעיר זו, שערך מכתב מפואר לחסידיו לתמוך בכל עוז ולעמוד לימינו של הגה"ק רבי מאיר זצוק"ל.

לימים - בשנת ה'תרכ"ה בא לעיר אחיינו של רבי אברהם מסטרעטין ה"ה, הרה"ק רבי נחום זי"ע בעל ה"אמרי רצון", "אמרי טוב" ו"אמרי ברכה", בנו של הרה"ק רבי אליעזר מאזופולי זי"ע בנו של הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין, אשר החל להנהיג עדה בעיר, ורבינו השיב לו כגמולו הטוב לסייע ביד שאר בשרו בכל הנצרך.

במשך ארבעים שנה הנהיג הגה"ק רבי מאיר מבורטשין זצוק"ל את קהל עתו בעיר וישב לכסא שופט צדק לדון את העם ולהורותם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו מתוך מסירות עילאית.

בתקופה זו יצא שמעו על פני כל הארץ ורבים מקרוב ומרחוק חרדו לשמעו, והיו שולחים אגרות מהערים אשר סביבותיהם להורותם דעת תורתו.

הודעה חשובה לכלל אנ"ש וידידנו שיחי'
לרגל יומא דהילולא קדישא של רביה"ק מרן

רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע

ניתן להשיג את הספר

"עטרת מרדכי"

מהדורה הקודמת - באופן מצומצם מאד בכתובת המכון

*

כמו"כ בימים אלו הננו עמלים על עריכת ספר חדש שיקבץ את תולדותיהם של רבוה"ק זי"ע בהרחבה ע"כ נבקש בכל לשון של בקשה מכל אשר תחת ידו מסמכים / תמונות / רשימות או כל דבר אשר יכול להועיל לנו שישלח למכוננו ושכרו מן השמים

שהשמחה במעונם

נשגב בזאת ברכת מזלא טבא וגדיא יאה
לידידינו היקרים

הרה"ג רבי אליעזר שצדרוביץקי שליט"א
רב קהילת אגודת ישראל בקווינס
ולחתנו הרה"ח רבי אברהם הלברשטאם שליט"א
לאירוסין הנכד / הבן בשעט"מ ולמו"ט

*

הרה"ח רבי אברהם יוסף לורבר שליט"א - ב"ב
ולבנו הר"ר נפתלי היו"ר - אשדוד
להולדת הנינה / הנכדה בשעט"מ ולמו"ט

*

הרה"ח ר' זאב בעער שליט"א - ירושלים
להולדת הבן בשעט"מ ולמו"ט

כה יתן ד' וכה יוסיף שפע רב ממעון הברכות
ואך טוב וחסד ירדפוכם כל הימים

הפצת הגליון נדבת ידידינו היקר
הר"ר אברהם פריץ סולביץ שליט"א - ירושלים
להצלחה בכל הענינים ברוחניות ובגשמיות

הפצת הגליון נדבת ידידינו היקר
הר"ר רב בער כהן שליט"א - ירושלים
לע"נ אביו הר"ר יוסף בן הר"ר שמעון ה'תשפ"ג

הפצת הגליון נדבת ידידינו היקר
הר"ר אליהו לרנר שליט"א - ירושלים
לז"נ רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע
יומא דהילולא קדישא י"ב ניסן ה'תרמ"ז

הפצת הגליון נדבת ידידינו היקר
הר"ר משה פישר שליט"א - ירושלים
לז"נ רביה"ק מרן רבי מרדכי זיסקינד מסטריא זי"ע
יומא דהילולא קדישא י"ב ניסן ה'תרמ"ז

הפצת הגליון נדבת ידידינו היקרים
משפחת שווארץ שליט"א
לע"נ אביהם הר"ר יוסף מאיר בן הר"ר
ישראל שמעון ז"ל
נלב"ע י"ד ניסן ה'תשמ"ה ת.נ.צ.ב.ה.

הפצת הגליון נדבת ידידינו היקר
הר"ר יהודה פיש שליט"א
להצלחה בכל הענינים
ברוחניות ובגשמיות

יו"ל ע"י מכון
"מרגניתא דרבי מאיר" דראהביטש
להערות והארות - לתרומות -
ולהצטרפות לרשימת התפוצה נא לפנות
לדוא"ל mdm1038@gmail.com
או למ"ל 0534159097

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין פנים ובין פנישתי, המקום ירחם עליהם
ויציאם מצרה לרחוק ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן